

Viestintämarkkinat ja -palvelut
Yleispalvelun valvonta

OHJE PILOTTIHANKKEIDEN KILPAILUTTAMISEKSI (LUONNOS)

1. TAUSTA

Valtioneuvosto on 4.12.2008 antamallaan periaatepäätöksellä asettanut hankkeen, jonka tavoitteena on, että 31.12.2015 mennessä kaikkialla Suomessa huippunopeat 100 Mbit/s laajakaistayhteydet olisivat enintään kahden kilometrin pituisella kiinteällä tai langattomalla tilaajayhteydellä saavutettavissa yli 99 prosentissa vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista. Kaikkein harvimminkin asuttujen alueiden laajakaistayhteyksien toteuttamisen edistämiseksi valtioneuvosto on varannut yhteensä 66 miljoonaa euroa vuosina 2010-2015 maksettaviin valtiontukiin. Vuoden 2009 ensimmäisessä lisätalousarviossa hanketta on päätetty aikaistaa niin, että ensimmäiset hankkeet alkavat jo vuonna 2009.

Vuonna 2009 aloitettavat hankkeet ovat pilottihankkeita, joilla haetaan kokemuksia laajakaistahankkeen päävaiheen toteutusta varten. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti maakuntien liitot kilpailuttavat hankkeet. Liikenne- ja viestintäministeriö on 12.6.2009 päivättyllä kirjeellään todennut käynnistettävät pilottihankkeet ja pyytänyt maakuntien liittoja aloittamaan hankkeiden kilpailutuksen.

2. VALTION TUEN EDELLYTYSTEN HUOMIOIMINEN PILOTTIHANKKEEN KILPAILUTUKSESSA

Kilpailutuksessa tulee varmistua siitä, että sen tuloksena toteutettava pilottihanke edistää valtioneuvoston periaatepäätöksessä määriteltyjä valtakunnallisen laajakaistataohjelman tavoitteita ja että kilpailutuksen tuloksena valitulle pilottihankkeen toteuttajalle on mahdollista myöntää valtion tukea. Pilottihankkeille myönnettävään valtion tukeen sovelletaan valtioneuvostolakia (27.7.2001/688) ja lain nojalla kesällä 2009 annettavaa valtioneuvoston asetusta laajakaistarakentamisen tuesta.

Tähän ohjeeseen on koottu sellaiset valtion tuen edellytykset, jotka on tarkoitus sisällyttää vielä valmisteilla olevaan valtioneuvoston asetukseen. Kilpailutuksessa valittavan pilottihankkeen tulee kaikilta osin täyttää nämä vaatimukset. Viestintävirasto voi täydentää ja täsmentää ohjetta valtioneuvoston asetuksen tultua voimaan.

Kansallisen lainsäädännön lisäksi pilottihankkeen tulee täyttää valtion tukia koskevas- ta EY:n sääntelystä johtuvat vaatimukset. Valtion tuen maksamisen edellytyksenä on, että EY:n valtiontukia koskeva ilmoitusmenettely on päättynyt eikä EY:n komissio vastusta tuen myöntämistä. Lisätietoa EY:n valtion tukia koskevasta sääntelystä ja notifiointiprosessista on tarvittaessa saatavilla liikenne- ja viestintäministeriöstä, joka vastaa valtion tuen notifiomisesta komissiolle.

3. KILPAILUTUSTA KOSKEVAT VAATIMUKSET

Pilottihankkeen toteuttaja valitaan julkisista hankinnoista annetun lain (hankintalaki 348/2007) ja asetuksen (614/2007) mukaisella tarjouskilpailulla. Kilpailutuksen toteuttaa maakunnan liitto. Hankintayksikkönä pilottihankkeessa on kuitenkin hankkeen

16.6.2009

LUONNOS

rahoitukseen osallistuva kunta, joka tulee myös pilottihanketta koskevan hankintasopimuksen osapuoleksi.

Viestintävirasto suosittaa, että hankintamenettelyä valittaessa sovelletaan hankintalain palveluja koskevia EU-kynnysarvoja. Tämä johtuu siitä, että hankkeelle voidaan myöntää valtion tukea vain, jos tuen saaja sitoutuu tarjoamaan julkisen tuen avulla rakennetussa viestintäverkossa palveluja vähintään kymmenen vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien. Hankintalain määritelmien mukaan palvelusopimuksena pidetään sopimusta, johon palvelujen ohella sisältyy rakennustöitä. Teleliikennepalvelut, kuten laajakaistaliittymien ja niihin liittyvien palvelujen tarjonta, ovat hankintalain mukaisia ensisijaisia palveluita. Hankintalain mukainen kuntien palveluhankintojen EU-kynnysarvo on 206 000 euroa.

Pilottihankkeen kilpailutuksessa käytettävää menettelyä ei muutoin ole rajoitettu. Hankintayksikkö voi valita hankintalain mahdollistamista menettelyistä tarkoituksenmukaisimman. Myöskään hankintaan sovellettavaa tarjouksen valintaperustetta ei ole valtion tukea koskevassa sääntelyssä rajoitettu. Valintaperusteena voi siten olla hankintayksikön harkinnan mukaan joko halvin hinta eli arvioitu julkisen tuen enimmäismäärä tai hankkeen kokonaistaloudellinen edullisuus. Mikäli valintaperusteena käytetään hankkeen kokonaistaloudellista edullisuutta, tulee kuitenkin huomioida, että EY:n komissio on laajakaistahankkeita koskevissa suuntaviivoissaan edellyttänyt, että palvelujen laadun ollessa vertailtavissa tarjouksissa samankaltainen, tulisi vähiten tukea pyytävän tarjoajan saada enemmän prioriteettipisteitä tarjouksensa yleisessä arvioinnissa.

4. OMISTUSOIKEUS RAKENNETTAVAAN VIESTINTÄVERKKOON JA TUEN SAAJALLE ASETETUT VELVOLLISUUDET

Hankinnan kohteena oleva viestintäverkko jää verkon toimittavan yrityksen tai yhteisön omaisuudeksi. Valtion tuen edellytyksenä on kuitenkin, että jos tuen avulla rakennettu viestintäverkko tai sen osa myydään tai muutoin luovutetaan eteenpäin, siirtyvät tuen saajan asetuksen mukaiset velvollisuudet omaisuuden uudelle omistajalle. Omistusoikeuden siirtymisestä on ilmoitettava Viestintävirastolle viipymättä.

Tarjouspyyntöön ja hankintasopimuksen ehtoihin tulee sisällyttää vastaava ehto tuen saajalle johtuvien velvollisuuksien siirtymisestä ja omistusoikeuden siirtymistä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

5. VALTION TUEN MYÖNTÄMISEN EDELLYTYKSET

Viestintävirasto suosittelee, että seuraavat valtion tuen myöntämisen edellytykset määriteltäisiin tarjouspyynnössä hankinnan kohteeseen liittyviksi vähimmäisvaatimuksiksi, joiden täyttämättä jättäminen johtaa tarjouksen hylkäämiseen. Tämä on tärkeää, jotta hankkeelle tai sen osalle on mahdollista myöntää valtion tukea.

HANKINNAN KOHTEEN MÄÄRITTELY

Tarjouspyynnössä määriteltävänä hankinnan kohteena on nopeiden laajakaistapalveluiden tarjontaan soveltuvan viestintäverkon rakentaminen hankealueelle sekä edistyksekköiden viestintäpalveluiden tarjonta viestintäverkkoon liittyville loppukäyttäjille. Hankinta koskee sellaisia alueita, jotka nykyisin jäävät nopeiden laajakaistayhteyksien

16.6.2009

LUONNOS

markkinaehtoisen tarjonnan ulkopuolelle ja joille tarjonnan ei voida olettaa leviävän markkinaehtoisesti vuoteen 2015 mennessä.

Hankealueella tarkoitetaan tässä yhteydessä tarjouspyynnössä yksilöitävää maantieteellistä aluetta, jolle hankinnan kohteena oleva viestintäverkko rakennetaan ja jossa laajakaistapalveluja tarjotaan. Kilpailutettavana pilottihankealueena voi olla ainoastaan liikenne- ja viestintäministeriölle pilottihanketta koskevassa hanke-ehdotuksessa ilmoitettu alue. Hankealueen yksilöimiseksi tarjouspyyntöön voidaan liittää karttakuva. Tarjouspyynnössä on mahdollista sallia hankealuetta suppeampaa aluetta koskevat osatarjoukset.

Hankinnan kohteena olevalla viestintäverkolla tarkoitetaan hankealueelle rakennettavaa runko- ja tilaajaverkkoa. Lisäksi hankinnan kohteena oleva viestintäverkko voi kattaa sellaiset hankealueen ulkopuolelle rakennettavat yhteydet, jotka ovat välttämättömiä hankealueella sijaitsevien loppukäyttäjien vakituksessa asuinkäytössä oleviin asuntoihin tai yritysten ja julkishallinnon vakituisiin toimipaikkoihin tarjottavien liittymien tarjonnassa. Hankinnan kohteena oleva viestintäverkko on tarjouspyynnössä määriteltävä teknologianeutraalisti, eli rakennettava verkko voi olla kiinteä tai langaton. Viestintäverkkoa koskevana teknisenä vähimmäisvaatimuksena kuitenkin on, että sen avulla tarjotaan hankealueen loppuasiakkaille vähintään 100 Mbit/s symmetrisiä liittymiä. Lisäksi verkon tulee kaikilta osin täyttää viestintämarkkinalaista (393/2003) ja lain nojalla annetuista Viestintäviraston teknisistä määräyksistä johtuvat vaatimukset.

Tarjoajia pyydetään liittämään tarjoukseen viestintäverkon rakentamista koskeva suunnitelma, josta tulee käydä ilmi ainakin viestintäverkon maantieteellinen sijainti ja verkon rakentamisessa käytettävät tekniset ratkaisut. Tarjouspyynnössä voidaan asettaa viestintäverkon mitoitus ja toteutustapaa koskevia lisävaatimuksia. Hankealueen potentiaalisille tilaajille tulisi varata passiivista kuitukapasiteettia, joko vapaita kuitupareja tai vähintään putkitus niin, että kaikkiin hankealueen vakituisiin asuin tai sijaintipaikkoihin on mahdollista saada liittymä. Verkkoon tulee suunnitella riittävästi jakopisteitä liittymien toteuttamiseksi.

Lisäksi tarjoukseen tulee liittää selvitys mahdollisesta yhteisrakentamisesta muiden yhdyskuntaa palvelevien johtojen ja rakennelmien asentamisen yhteydessä.

TARJOAJAA KOSKEVAT VAATIMUKSET

Valtion tuen saajalle ei ole asetettu erityisiä edellytyksiä. Toimittajan ei tarvitse vielä tällä hetkellä olla teleyritys, vaan toimittajaksi voidaan lähtökohtaisesti valita mikä tahansa yritys, yhteisö tai säätio. Toimittajan kuitenkin tulee noudattaa lainsäädännössä teleyritykselle asetettuja velvoitteita aloittaessaan yleisen teletoiminnan harjoittamisen.

Kunnan tai kunnan perustaman verkkoyrityksen osallistuessa tarjouskilpailuun tulee kuitenkin huomioida hankintalain vaatimus, jonka mukaan tarjoajana olevaa hankintayksikön omistamaa yhteisöä tai laitosta taikka toista hankintayksikköä on kohdeltava tarjouskilpailussa samalla tavoin kuin muita tarjoajia.

Tarjouspyynnössä on mahdollista esittää hankintalain sallimia tarjoajien soveltuvuutta koskevia vaatimuksia sekä pyytää tarjoajia esittämään niihin liittyviä selvityksiä.

HANKINNAN AIKATAULU

Tarjoajan tulee liittää tarjouspyyntöön hankkeen aikataulu, josta ilmenee ainakin piilottihankkeen suunniteltu aloitus- ja valmistumisajankohta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on edellyttänyt, että pilottihanke aloitetaan vuoden 2009 aikana. Pilottihankkeelle voidaan laajakaistarakentamisen tuesta annetun asetuksen nojalla myöntää valtiontukea vuoden 2009 loppuun saakka. Asetuksen nojalla myönnetty tuki voidaan maksaa hakijalle myös vuoden 2009 jälkeen. Tukea ei kuitenkaan myönnetä 31.12.2012 jälkeen syntyneisiin kustannuksiin.

HANKKEELLE HAETTAVAN JULKISEN TUEN ENIMMÄISMÄÄRÄN ARVIOIMINEN TARJOUKSESSA

Valtion tukea voidaan myöntää enintään kolmasosaan pilottihankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Tarjoajien tulee tarjouksessa esittää selvitystä hankkeen kokonaiskustannuksista sekä ilmoittaa hankkeelle haettavan valtion tuen enimmäismäärä. Enimmäismäärän arvioimiseksi tarjouspyynnöstä tulee käydä ilmi, mihin pilottihankkeen kustannuksiin voidaan myöntää tukea.

Tukikelpoisia kustannuksia ovat sellaiset kustannukset, jotka ovat syntyneet vähintään 100 Mbit/s symmetristen liittymien tarjonnassa tarpeellisen viestintäverkon rakentamisesta. Tukea voidaan myöntää vain sellaisiin tukihakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneisiin kustannuksiin, jotka ovat välttämättömiä asiakkaiden vakinaiseen asuin- tai sijaintipaikkaan toimitettavien liittymien tarjonnassa. Tukea ei myönnetä viestintäverkon ylläpitokustannuksiin eikä verkonosien vuokratkustannuksiin. Tukea ei voida myöntää sille viimeiselle tilaajayhteyden osalle, joka ulottuu kahden kilometrin päähän käyttäjän vakinaisesta asuin- tai sijaintipaikasta.

Valtion tukea ei myöskään voida myöntää hankealueelle rakennettavan viestintäverkon kustannuksiin osin kuin alueella jo sijaitsee laadultaan ja ominaisuuksiltaan hankinnan kohteena olevaa viestintäverkkoa vastaavia viestintäverkkoja.

Tarjouspyynnöstä tulee käydä ilmi, että valtion tukea voidaan myöntää vain Viestintävirastolle tehdyn tukihakemuksen vireille tulon jälkeen ja ennen 31.12.2012 syntyneisiin kustannuksiin.

KUNNAN RAHOITUSOSUUS

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että vähintään valtion tuen määrää vastaavaan osaan hankkeen kustannuksista tullaan myöntämään muuta julkista tukea. Muun julkisen tuen osuus muodostuu yhteenlasketuista kunnan rahoitusosuudesta ja EU:n varoista maksettavasta tuesta. Lisäksi tuen edellytyksenä on, että tuen saaja rahoittaa viestintäverkon rakentamisen kustannuksista vähintään kolmasosan omalla rahoituksellaan. Valtion tukea ei myönnetä, jos samoihin kustannuksiin on jo myönnetty muuta valtion tukea.

Tarjouspyynnöstä tulee käydä ilmi kunnan rahoitusosuuden sekä mahdollisen EU:n varoista maksettavan julkisen tuen määrä. Tarjouspyynnössä voidaan asettaa pilottihankkeen toteutumisen ehdoksi se, että hankkeelle myönnetään laajakaistarakentamisen tuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettua valtion tukea.

16.6.2009

LUONNOS

Tarjoukseen tulee liittää tarjoajan vakuutus siitä, ettei hankkeelle ole saatu muuta valtion tukea.

VERKKO- JA VIESTINTÄPALVELUJEN TARJONTA RAKENNETTAVASSA VIESTINTÄVERKOSSA

Pilottihankkeelle voidaan myöntää valtion tukea vain, jos tuen saaja sitoutuu tarjoamaan verkko- ja viestintäpalveluja tuettavassa verkossa. Tarjouspyynnössä ja hankintasopimuksessa on tästä johtuen edellytettävä, että tarjoaja sitoutuu ottamaan vastuulleen edistysellisten verkko- ja viestintäpalveluiden tarjonnan hankinnan kohteena olevassa viestintäverkossa vähintään 10 vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien. Edistysellisinä viestintäpalveluina pidetään vähintään 100 Mbit/s symmetrisiä liittymiä. Verkko- ja viestintäpalveluita koskevana teknisenä vaatimuksena on lisäksi, että tarjottujen palveluiden tulee olla viestintämarkkinalain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisia sekä muutoinkin teknisesti edistysellisiä, toimintavarmoja ja turvallisia.

Tarjouspyynnössä voidaan sallia sellaiset osatarjoukset, jotka koskevat ainoastaan viestintäverkon rakentamista, verkko-palvelun tarjontaa tai viestintäpalvelujen tarjontaa taikka osaa näistä. Tällöin on kuitenkin suositeltavaa edellyttää, että tarjoaja esittää ratkaisun ja hinnat yhteistyössä yhden tai useamman muun tarjoajan kanssa siten, että tarjoukset yhdessä muodostavat tässä ohjeessa esitetyt vaatimukset täyttävän kokonaisuuden. Tarjoajille ei voida myöntää valtion tukea, jos hankekokonaisuus ei kata kaikkia edellä esitettyjä vaatimuksia.

Tarjoajia pyydetään liittämään tarjoukseen selvitys hankinnan kohteena olevassa viestintäverkossa tarjottavien liittymien arvioidusta määrästä sekä hinnasta ja toimitusehdoista, joita tarjoaja noudattaa tarjotessaan viestintäpalveluita kuluttajasiakkaille sekä yrityksille ja julkisyhteisöille.

VERKON KÄYTTÖOIKEUDEN LUOVUTTAMINEN

Valtion tuen myöntämisen edellytykseksi on asetettu viestintäverkon käyttöoikeuden luovuttamista koskeva vaatimus. Tarjouspyynnössä ja hankintasopimuksessa tulee tästä johtuen edellyttää, että tarjoaja sitoutuu vähintään 10 vuoden ajan tuen viimeisen erän maksamisesta lukien luovuttamaan muille teleyrityksille käyttöoikeuden tuen avulla rakennettuun viestintäverkkoon ja sen kapasiteettiin. Luovutusvelvollisuutta ei ole, jos käyttöoikeuden kohde on tuen saajan omassa käytössä tai tarpeen sen kohtuullista omaa tulevaa tarvetta varten.

Tarjoajan tulee sitoutua luovuttamaan käyttöoikeus kohtuulliseen hintaan ja syrjimättömin ehdoin. Viime kädessä Viestintävirasto määrittelee, mitä on pidettävä kohtuullisena hintana käyttöoikeuden luovutukselle. Tarjoajan on sitouduttava julkaisemaan käyttöoikeuden luovutukseen sovellettavat toimitusehdot ja hinnasto.

6. PILOTTIHANKKEEN TOTEUTTAJAN VELVOLLISUUS KILPAILUTTAA OMAT HANKINTANSA

Hankintalain mukaan laissa tarkoitettuna hankintayksikkönä pidetään mitä tahansa hankinnan tekijää silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta esimerkiksi valtion tai kuntien viranomaisilta.

Mikäli pilottihankkeen toteuttava yritys tai yhteisö saa hankkeeseen tukea 2/3 sen kustannuksista kunnalta ja valtiolta, on mahdollista, että sitä edellä mainitun lainkoh-

dan perusteella pidetään hankintalaissa tarkoitettuna hankintayksikkönä. Hankintasopimuksen ehtoihin on hyvä sisällyttää viittaus hankintalainsäädännön soveltamiseen.

7. LOPUKSI

Valtioneuvoston asetus laajakaistarakentamisen tuesta on tarkoitettu tulevan voimaan 29.6.2009. Tästä johtuen pilottihankkeiden kilpailutuksen valmistelu on perusteltua aloittaa mahdollisimman pian. Liikenne- ja viestintäministeriö aloittaa valtion tuen notifiointin komissiolle lähiaikoina. Viestintävirasto tulee ohjeistamaan tuen hakemista pilottihankkeiden osalta alkusyksystä. Tukea voi hakea Viestintävirastolta, mutta sitä voidaan maksaa vasta sen jälkeen kun EY:n komissio on hyväksynyt pilottihankkeisiin suunnatun valtion tuen.

Tätä ohjetta käytetään soveltuvin osin myös laajakaistahankkeen päävaiheen kilpailutuksen yhteydessä. Viestintävirasto päivittää tätä ohjetta tarvittaessa pilottihankkeista saatujen kokemusten ja laajakaistarakentamisen tuesta annettavan lain valmistuttua.

LISÄTIETOA

Laajakaistahanke

- laajakaistahanke@ficora.fi

Kansallinen lainsäädäntö

- Valtionavustuslaki (27.7.2001/688)
- Valtioneuvoston asetus laajakaistarakentamisen tuesta (ei vielä voimassa)
- Laki julkisista hankinnoista (30.2.2007/348)
- Valtioneuvoston asetus julkisista hankinnoista (24.5.2007/614)
- Laki viranomaistoiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Viestintämarkkinalaki (393/2003)

Viestintäviraston tekniset määräykset:

<http://www.ficora.fi/index/saadokset/maaraykset.html>

Luettelo EY:n komission laajakaistatukia koskevasta oikeuskäytännöstä:

http://ec.europa.eu/competition/sectors/telecommunications/broadband_decisions.pdf

EY:n komission luonnos yhteisön suuntaviivoiksi laajakaistaverkkojen nopeaan käyttöönottoon liittyvien valtioneuvoston päätösten soveltamisesta (19.5.2009):

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2009_broadband_guidelines/index.htm